

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce **Bc. V. C.**, zast. Mgr. Michalem Bieleckim, advokátem se sídlem Fügnerovo nám. 1808/3, Praha 2, proti žalované **ředitelce Sekce legislativní a právní Ministerstva obrany** se sídlem Tychonova 1, Praha 6, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 28. 11. 2014, č. j. 665-2/2014-1322, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2017, č. j. 11 Ad 2/2015 – 31,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Ředitelka Odboru pro právní zastupování Sekce legislativní a právní Ministerstva obrany rozhodnutím ze dne 12. 8. 2014, č. j. 307-00550-13-18-10 zamítla žádost žalobce o jednorázové mimořádné odškodnění podle § 120 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o vojácích z povolání*"). Ředitelka Sekce legislativní a právní Ministerstva obrany (dále jen „*žalovaná*") rozhodnutím ze dne 28. 11. 2014, č. j. 665-2/2014-1322 zamítla odvolání žalobce a potvrdila rozhodnutí ředitelky Odboru pro právní zastupování Sekce legislativní a právní Ministerstva obrany. Proti rozhodnutí žalované podal žalobce dne 2. 2. 2015 žalobu,

kterou se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí, vrácení věci k dalšímu řízení a náhrady nákladů řízení.

[2] Žalobu zamítl Městský soud v Praze (dále jen „*městský soud*“) rozsudkem ze dne 28. 2. 2017, č. j. 11 Ad 2/2015 - 31. Jedinou spornou otázkou, kterou městský soud posuzoval, byla otázka, zda ke služebnímu úrazu, v důsledku kterého se stal žalobce invalidním, došlo za zvlášť nebezpečných podmínek stanovených v § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání. Splnění ostatních podmínek pro poskytnutí jednorázového mimořádného odškodnění (dále jen „*odškodnění*“) nebylo zpochybňováno.

[3] Po provedení gramatického a systematického výkladu ustanovení § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání dospěl městský soud k závěru, že k přiznání odškodnění je třeba, aby existovala příčinná souvislost mezi vznikem služebního úrazu a zvláště nebezpečnými podmínkami (tzn., aby byl úraz zvláště nebezpečnými podmínkami podmíněn). Tato souvislost však v daném případě chybí, proto dle jeho názoru posoudily správní orgány věc správně.

II. Kasační stížnost a vyjádření k ní

[4] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) kasační stížnost, a to z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[5] Stěžovatel namítal, že ustanovení §120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání existenci příčinné souvislosti mezi zvlášť nebezpečnými podmínkami a vznikem úrazu nevyžaduje, resp. s ní vůbec neoperuje. Dle názoru stěžovatele navíc věta druhá tohoto ustanovení konstruuje právní fikce, kdy se o zvlášť nebezpečné podmínky jedná vždy. Otázka příčinné souvislosti mezi úrazem a služebním poměrem je pak dle stěžovatele již vyřešena. V daném případě není sporu, že se o služební úraz jedná.

[6] Městskému soudu stěžovatel vytkl, že se pokoušel předmětné ustanovení vykládat bez návaznosti na ostatní ustanovení zákona o vojácích z povolání. Přitom poukázal na § 126 odst. 4 zákona o vojácích z povolání, podle kterého odškodnění náleží dokonce i tehdy, když jsou splněny podmínky pro zproštění odpovědnosti státu za škodu při služebním úrazu.

[7] I v případě, že by bylo třeba existenci příčinné souvislosti zkoumat, by závěr městského soudu byl nesprávný. Platila totiž právní fikce podle §120 odst. 3 věty druhé zákona o vojácích z povolání, kdy se za zvlášť nebezpečné podmínky považuje služba v zahraničních operacích. Služební tělocvik je nepochybně úkonem podle § 128 odst. 1 zákona o vojácích z povolání. Je navíc nesporné, že se jedná o úraz služební, který se stal v Afghánistánu. Myšlenka, že by stěžovatel mohl vykonávat službu v Afghánistánu, a zároveň nebýt na zahraniční operaci, je absurdní.

[8] S ohledem na výše uvedené skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

[9] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na argumentaci obsaženou v jejím vyjádření k žalobě a v rozhodnutích správního orgánu prvního a druhého stupně.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu ustanovení § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s ustanovením § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem.

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4 věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] V kasační stížnosti stěžovatel namítá nesprávné posouzení právní otázky městským soudem podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Z předloženého správního spisu vyplývá, že dne 19. 7. 2012 utrpěl stěžovatel při služebním tělocviku na zahraniční operaci v Afghánistánu úraz levého kolena, ke kterému došlo *„nešťastnou náhodou“* (uklouznutím). Úraz byl vyhodnocen jako služební (v přímé souvislosti s výkonem vojenské služby). Následkem tohoto úrazu byl stěžovatel s účinností ke dni 15. 11. 2013 uznán invalidním v prvním stupni. Podáním ze dne 26. 4. 2014 požádal stěžovatel o odškodnění. Všechny tyto skutkové okolnosti jsou mezi účastníky řízení nesporné a strany se neshodují pouze v jejich právním hodnocení.

[14] Podstatou zde řešené otázky je, zda pro účely přiznání mimořádného jednorázového odškodnění podle § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání musí být dána příčinná souvislost mezi vznikem služebního úrazu a zvlášť nebezpečnými podmínkami.

[15] Nejprve je nutno uvést, že se Nejvyšší správní soud neztotožňuje se závěrem městského soudu, že již z gramatického výkladu předmětného ustanovení vyplývá, že ke služebnímu úrazu musí dojít právě v důsledku zvlášť nebezpečných podmínek. V ustanovení § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání je uvedeno, že jednorázové mimořádné odškodnění náleží vojákovi, který se stal invalidním v prvním nebo druhém stupni následkem služebního úrazu *„za zvlášť nebezpečných podmínek“*. Ze slovního spojení slov *„stal invalidním (...) následkem služebního úrazu (...) za zvlášť nebezpečných podmínek“* by sice na první pohled mohla nezbytnost existence oné příčinné souvislosti vyplývat, nicméně ve větě druhé tohoto ustanovení je uvedeno, že *„za zvlášť nebezpečné podmínky se zejména považuje válečný stav ve státě, kde voják vykonává službu, služba v zahraničních operacích (...)“*. Žalobce vykonával službu v zahraniční operaci, a současně lze také říci, že vykonával službu ve státě, který byl toho času ve válečném stavu. Čistě z formulace předmětného ustanovení se tak nabízí i výklad opačný, tj. že již samotný výkon služby v zahraničních operacích (či ve státě, v němž je vyhlášen válečný stav) stačí ke splnění *„zvlášť nebezpečných podmínek“*, bez ohledu na to, zda voják utrpěl služební úraz přímo v důsledku působení těchto podmínek, či nikoli. Z uvedeného je patrné, že gramatický

výklad sám o sobě nevede k jednoznačnému výsledku, neboť nabízí více možných interpretací výše uvedeného právního ustanovení. Proto je namístě využít k odstranění této nejasnosti dalších výkladových metod.

[16] Výklad systematický již závěr městského soudu podporuje. Ustanovení § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání je obsaženo v části sedmé, hlavě II., nazvané *„Odpovědnost státu za škodu způsobenou vojákovi“* (§ 112 – § 125). V § 112 je stanovena obecná odpovědnost státu *„za škodu způsobenou vojákovi při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby porušením právní povinnosti“*. Speciální ustanovení § 115 pak zakotvuje odpovědnost státu za *„škodu na zdraví, kterou voják utrpěl při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby“* (tzv. služební úraz). Jednorázové mimořádné odškodnění je zařazeno mezi náhrady škody na zdraví, které je stát povinen poskytnout vojákovi v rozsahu, ve kterém za škodu odpovídá (viz § 116), přičemž konkrétní podmínky jeho poskytnutí jsou podrobně stanoveny v § 120. Jedná se tedy jednoznačně o náhradu škody na zdraví, kterou je stát, v rozsahu své odpovědnosti, povinen poskytnout vojákovi, který utrpěl služební úraz, za splnění podmínek stanovených v § 120.

[17] Ustanovení § 120 zákona o vojácích z povolání sestává z pěti odstavců. Předmětný odstavec 3 navazuje na odstavce 1 a 2, které taxativně vymezují činnosti, při kterých musí ke služebnímu úrazu dojít, aby měl voják na odškodnění nárok. Všechny vymezené činnosti jsou přitom takového charakteru, že právě ony přímo ohrožují vojáka různými rizikovými podmínkami. Z těchto ustanovení tedy jednoznačně vyplývá, že musí existovat příčinná souvislost mezi služebním úrazem, činností vojáka a rizikovými podmínkami, jinak odškodnění nelze přiznat. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem městského soudu, že *„není žádný důvod pro to, aby ustanovení § 120 odst. 3 zákona mělo být vykládáno odlišně od předcházejících odstavců téhož právního ustanovení.“*. Co se týče odstavců navazujících, odstavec čtvrtý stanovuje vyšší odškodnění pro případ, že se voják *„při činnostech“* uvedených v předchozích odstavcích stal invalidním ve třetím stupni. Zvýšení odškodnění je tedy opět vázáno na konkrétní rizikovou činnost. Odstavec pátý pak pouze upřesňuje, že odškodnění náleží jen jednou, ve výši pro vojáka výhodnější, pro způsob výkladu odstavce 3 tak není rozhodný.

[18] Stěžovatel namítá, že městský soud se pokoušel provést výklad zcela bez návaznosti na ostatní ustanovení zákona o vojácích z povolání, přičemž poukazuje na § 115 odst. 1 a § 126 odst. 4 uvedeného zákona. Ustanovení § 115 odst. 1 hovoří pouze o příčinné souvislosti mezi úrazem a služebním poměrem, která stranami není zpochybňována (stejně jako ustanovení § 128 odst. 1, na které stěžovatel v kasační stížnosti též odkazuje). V ustanovení § 126 odst. 4 se pak uvádí, že odškodnění vojákovi náleží, i když jsou splněny podmínky pro zproštění odpovědnosti za škodu při služebním úrazu. Toto ustanovení svou povahou navazuje na § 120, a závěry městského soudu nijak nezpochybňuje. Naopak, dá se říci, že je spíše podporuje, neboť zdůrazňuje mimořádnou povahu odškodnění, jakožto kompenzace za služební úraz způsobený vysoce rizikovými činnostmi.

[19] I teleologicky je nutno chápat ustanovení § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání jako nástroj sloužící ke kompenzaci újmy na zdraví způsobené vojákovi zvlášť nebezpečnými podmínkami, které jsou spojeny s danou služebně vykonávanou činností. Jejich působení, resp. výkon činnosti s tímto rizikem spojené, totiž přímo ohrožuje

vojákovo zdraví, či dokonce jeho život, a právě tím je dána mimořádná povaha odškodnění za újmu, kterou voják na zdraví skutečně utrpí. Jeho smyslem tak nemůže být odškodnění vojáka i v případě, že služební úraz s takovými podmínkami přímo nesouvisí, neboť pak by dané ustanovení bylo ve své podstatě nadbytečné, a postačilo by odškodné za "prostý" služební úraz.

[20] Tento závěr nepřímo vyplývá i z výše odškodnění, stanovené v § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání. Ve srovnání s ostatními druhy odškodnění stanovenými v § 116 je totiž toto mnohonásobně vyšší. Nelze si představit, že by měl zákonodárce v úmyslu takto vysokou částkou odškodňovat každého vojáka, který utrpěl služební úraz při zahraniční operaci, byť jeho zranění se zvlášť nebezpečnými podmínkami vůbec nesouviselo. Odškodné je pak mnohonásobně vyšší i ve srovnání s odškodnými stanovenými v odstavcích 1 a 2 téhož ustanovení. V tomto případě je nemyslitelné, že by bylo úmyslem zákonodárce mnohonásobně méně odškodnit vojáka, který utrpěl služební úraz např. při likvidaci výbušnin a munice (viz § 120 odst. 2), než vojáka, který *„nešťastnou náhodou"* uklouzl při služebním tělocviku (byť na zahraniční operaci).

[21] Obecnou formulaci věty druhé § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání pak nelze považovat za *„právní fikci"*, dle které již samotný výkon služby v zahraniční operaci zakládá splnění *„zvlášť nebezpečných podmínek"*. Naopak, tato formulace svědčí o nutnosti individuálního posuzování nároku na odškodnění, jelikož nelze úspěšně předvídat všechny *„zvlášť nebezpečné podmínky"* obdobného charakteru a sestavit tak jejich vyčerpávající seznam, jenž by byl obsažen v jediném odstavci zákonného ustanovení. Tomu pak odpovídá i stanovení těchto podmínek demonstrativním výčtem, oproti výčtům taxativním zvoleným zákonodárcem v předchozích odstavcích.

[22] Z uvedeného vyplývá, že městský soud nepochybil, když dospěl k závěru, že podmínky pro přiznání jednorázového mimořádného odškodnění podle § 120 odst. 3 zákona o vojácích z povolání nebyly splněny, protože k úrazu nedošlo v přímé souvislosti se zvlášť nebezpečnými podmínkami.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek Městského soudu v Praze je zákonný. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[24] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaná náhradu nákladů výslovně neuplatnila a Nejvyšší správní soud ani ze spisu neshledal, že by jí vznikly náklady překračující běžnou administrativní činnost. Soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.)

V Brně dne 22. února 2018

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu